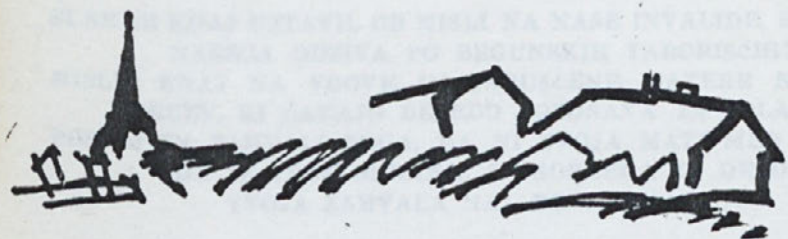

VESTNIK

GLASILO DOMOBANCEV
IN PRVIH
PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV

LETO IX. / 1958

ŠTEV. 8

Interés General Concesión 4848

*Godba 36. čete v Kostanjevici s svojim poveljnikom Benedičičem
v sredi. Sloves godbe je bil znan po vseh dolenjskih postojankah*

SI SE ŽE KDAJ USTAVIL OB MISLI NA NAŠE INVALIDE, KI ČAKAJO
NAŠEGA ODZIVA PO BEGUNSKIH TABORIŠCIH?
MISLIŠ KDAJ NA VDOVE IN ZAPUŠČENE MATERE NAŠIH SO-
BORCEV, KI ČAKAJO BESEDO POZDRAVA IN TOLAŽBE?
POSTOJ IN ZAHVALI BOGA, DA NI TVOJA MATI MED TEMI, IN
DA JE TEBE OHRANIL SPOSOBNEGA ZA DELO.
TVOJA ZAHVALA NAJ BO V DEJANJU!

K sliki na desni: Srečanje patrol 34. in 36. čete nad vasjo Vano pri št. Jerneju

POZDRAV IN NAROČILO

Pozdravljeni vsi, ki ste prišli k našemu mimohodu; pozdravljeni vi, živi pričevalci naše pravične in svete borbe, ki smo jo mi častno dokončali, čeprav na svetu nismo zmagali.

Zahvaljeni, da ste prišli in pokazali svojo zvestobo. Veseli smo vas, ker vidimo, da vam kolesa avtomobilov in strojev še niso pomandrala bratske, prijateljske in bojovniške zvestobe.

In naročilo vam damo: vztrajajte, verujte in živite v prepričanju, da je komunizem bil, še vedno je in in bo tudi ostal „zamiseln pekla, da spravi človeka v nesrečo“. Vi, ki ste si življenje rešili in odšli po svetu med svobodne narode, povejte tem narodom, naj čuvajo to svobodo, ta božji dar; naj se ne preobjedo belega kruha, naj se ne pomehkužijo v udobnem naslonjaču, naj ob drvenju avtomobila ne preslišijo klica. Šele takrat bo rešen mir na svetu, ko bodo svobodni spoznali, da so duhovni darovi, ki jih je Bog dal človeku, vredni tudi človekovega življenja; in mi smo ga radovoljno položili na oltar v odkupnino za božje darove. Povejte to tistim, ki so še svobodni.

To imenujejo gospodarstvo

J. Ž., Montreal, Canada

Mnogo vpijejo titovci, koliko so zgradili in doprinesli za jugoslovanske narode po zadnji svetovni vojni.

Poglejmo, kakšna je resnica:

Ko so zavladali rdeči „osvoboditelji“, so na en ali drugi način nagnali na tisoče ljudi ob nedeljah na razna „udarniška dela“. Narodom so takoj obljubili gradove v oblakih, ki jih bodo v najkrajšem času postavili. In kakšni so rezultati teh obljub. Na milijone delovnih ur so porabili za gradnjo „Novega Beograda“. Namesto tega pa sedaj stoji 2700 cementnih okostnjakov, ki so se napol pogreznili v prod.

Cele mesece so v Ljubljani naganjali ljudi po delu na „udarniško“ in tudi ob nedeljah graditi krožno progo okoli Ljubljane. Sedem mesecev so gradili kopali in navlačevali pesek. Šele potem se je nekdo znašel in povedal, da bi proti Kosezam vsa zadeva morala biti na koleh, ker drugače bi se vse skupaj pogreznilo v ilovici.

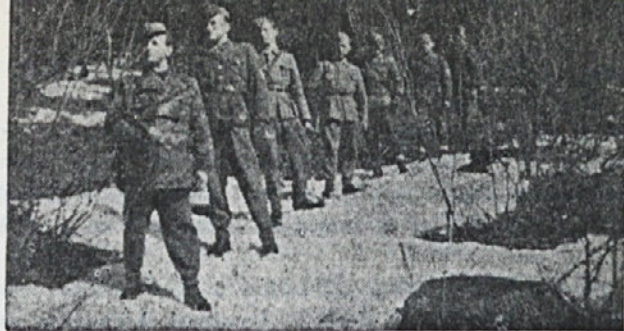
To sta samo dva primera od tisočev. In kaj pa to, kar pravijo, da so zgradili: železniška proga Šamac—Sarajevo, avto cesta Beograd—Zagreb, Litostroj v Ljubljani in drugo:

Poglejmo prvo, progo Šamac—Sarajevo. Še v Avstro-Ogrski je tod neka privatna družba zgradila ozkotirno železnico, ki pa je v poznější kraljevini Jugoslaviji bila podržavljena. Kralj Aleksander je že obljubil, da bodo vse ozkotirne železnice razširjene v normalni tir. V Banatu so to takoj uresničili, Bosna pa po Aleksandrovem umoru ni prišla na vrsto.

Po drugi svetovni vojni so rdeči nabrali 28.000 mladine, da bi zgradila (razširila) progo Šamac Sarajevo. In uspehi so bili sledeči: Tretjina deklet (od 13—22 let) je bila nosečih, največ bosanskih (60%). Razširile so se med mladino neka mrzlica in razne spolne bolezni. Tako da ko so se pričele vračati slovenske mladinske brigade, so bolne zdravili na Ižanskem gradu, ki je bil po vojni izpremenjen v ječo. Polovico jetnikov so radi tega premestili po raznih drugih jetnišnicah, da so dobili prostor so rodi tega premestili po raznih drugih jetnišnicah, da so dobili prostor za bolno „udarniško mladino“. In proga Šamac—Sarajevo je bila izdelana tako, da ni vozil niti normalnotirni niti ozkotirni vlak. Da ne bi bilo sramote, je vlada poslala na delo iz ječ jetnike in vojne ujetnike, da so progo res spravili v red.

Avtocesta Beograd—Zagreb je bila v načrtu že v letu 1936. Toda ne samo do Zagreba pač pa do Bleda. Gradnja Ljubljana—Bled se je

Domobranska
patrulja
v Rogu

pričela takoj v naslednjem letu. Radi napetosti, ki je nastopila po Evropi, cesto od Ljubljane do Beograda niso pričeli graditi.

Po vojni je bila tja seveda nagnana „udarniška mladina“. Potem pa še drugi „udarniški delavci“. Po enem letu in pol je bilo razbitih 36 ameriških buldožerjev, ki jih je Jugoslavija dobila v dar od UNRRE. Razbitih je bilo na stotine tovornih avtomobilov in ogromno orodja. Radi tega je vlada izdala razne uredbe proti „sabotažnim elementom“, na cesto pa dala strokovno usposobljene delavce, da so pokazali vsaj nekaj uspeha.

Kaj pa Litostroj v Ljubljani? Že davno pred vojno so bile v Ljubljani „Strojne tovarne in livarne d.d.“ na Tyrševi cesti. Tovarne so 1939 kupile ob gorenjski železnici 250 ha novih parcel, da zgradijo novo tovarniški poslopje, v katerega bodo postavili nove stroje in nove peči. Staro tovarno pa so prodali v Smederevo v Srbiji, ki so takoj odpeljali stroje.

Ker je Nemčija okupirala Češko, odkoder bi morale priti največ strojev, je imela družba težave, radi katerih v naslednjih letih ni mogla kupiti oziroma nabaviti strojev in peči. Po vojni, ko so bile vse večje družbe „osvobojene“ (podržavljene), so titovci iz Češke dobili dve peči „Martinovki“, kateri sta bili plačani že pred vojno. Ker jim to ni zadostovalo, so vzeli bratom Smoletom obe livarni, eno v Kozarjih in drugo v Vižmarjih. K zemljišču 250 ha, ki je bilo kupljeno že pred vojno, so titovci dodali še 170 ha zemlje, ki je bilo „osvobodjena“ od posavskih kmetov. Tam so zgradili „Litostroj“ po načrtih, ki so ostali od Strojnih tovarn. V te zgradbe so postavili obe peči ter stroje iz Smoletovih livarn, ki so bili kupljeni v Ameriki pred zadnjo svetovno vojno z žulji očeta in matere bratov Smoletov, ki sta delala 35 let, v Ameriki (v premogovniku Pitsburg), da sta sinovoma postavila livarni. Tito pa je pri otvoritvi trdil, da je „Litostroj“ delo ozključno „komunistične partije“ in proletarcev „nove Jugoslavije“.

Kaj pa otroško zavetišče v Trnovem pri Ljubljani? Zgrajeno je bilo leta 1939 s pomočjo bana dr. Natlačena. Pod Italijani je bilo spre-

menjeno v „Dom mladih fašistov“ in 1944 so imeli Nemci v njem ranjence.

„Osvoboditelji“ so imeli v njem nekaj časa svoje invalide, potem pa so ga kmalu preimenovali v „Dom Titove mladine“ in beograjska „Borba“ je prinesla naslednji članek: OF in KPS so s pomočjo delovnih množic ZGRADILE dom za mladino v Ljubljani in ga imenovala „Dom Titove mladine“.

Predvojna Jugoslavija se je z veliko hitrostjo modernizirala in približevala drugim modernim državam. Titova Jugoslavija pa kljub pomoči „UNRRE“, 500 milijoni pomoči USA, ter milijonom, ki jih je prejela od Anglije, Francije, Češke in Rusije, zaostaja vedno bolj v vsem. Jugoslovanski izdelki se ne morejo kosati z drugimi zaradi slabe kakovosti.

Kaj pa uživajo srednji ljudje v Jugoslaviji, naj vam pove naslednje. V Mestnem logu pri Ljubljani so OFovci na mestni zemlji posadili 12.000 jabolčnih sadik. Po enem letu, ko so se vse jablane prijele, se je nekemu pri mestnem OF odboru zazdelo, da je krompir boljši kot pa jabolka. In prišli so štirje traktorji, izpulili drevesca ter preorali zemljo, v katero so razni „udarniki“ nasadili ogromno njivo krompirja. Res je krompir odlično uspel, toda umni gospodarji so pripeljali čredo udarnikov, da pospravijo krompir. In takole so ga pospravili: po dva udarnika sta dobila nekakšni košek, v katerega sta pobirala krompir. Ta krompir so vsi nosili na velikanski kup ter hodili po njem. Ko je bil krompir pobran so prišli vozovi in udarniki so dobili nekakšne nekoničaste železne vile, s katerimi je bil krompir nametan na vozove in odpeljan v centralno „Naprozo“ (nabavna prodajna zadruga). Tam je ležal na dvorišču, na velikanskem kupu skupaj s krompirjem, ki so ga morali pripeljati tudi kmetje. Po štirinajstih dneh je bil krompir zopet preložen z vilami in odpeljan na okrajne „Naproze“. Od tam pa so po enotedenskem oddihu zopet prekidali gomolje ter jih razdelili trgovinam. Tako je končal krompir.

Visoko zgrajeni komunisti pa se postavljajo, da znajo gospodariti in da bodo deželi pokazali napredno kmetijstvo.

Tebi, ki še stojiš ob strani in ugibaš o nuji in koristnosti naše organizacije:

Pridruži se nam, kjerkoli si! Po vseh deželah, na vseh kontinentih vstajajo naše „postojanke“ — Slovencev-svobodnjakov, v protest tiranom domovine, v upanje zaslužjenemu narodu, v priznanje in slavo mrtvim junakom!

Prijatelj, tvoje mesto je v naših vrstah!

Edvard Kardelj, minister - morilec

„Streljajte... pobijajte...!“

Edvard Kardelj je kot ustanovitelj in poglavar VOS-a sam in osebno odgovoren za pobijanje nekomunističnih Slovencev v letu 1941 in 1942; za pokolje stotin in stotin naših rojakov v Jelendolu in Mozlju oktobra 1943 in za zverinsko klanje slovenskih domobrancev v Teharjih in Kočevskem Rogu junija 1945. Če bi za to ne imeli drugega dokaza, zadostujejo njegova lastnoročna pisma, ki jih je kot poglavar VOS-a pisal spomladi in poleti 1942 „Marjeti“, svoji morilski desni roki v Ljubljani. Naj navedemo nekaj odlomkov iz njih! V prvem izmed teh pravi:

„Zadnjič si me vprašala zaradi Na.“ (Dr. Natlačen, op. pisca.) „Razume se, da se strinjamo. *Bilo bi naravnost sijajno.* Ali pa kdor koli podoben.“

Teden dni potem, ko je Kardelj pisal to pismo, je bil dr. Natlačen ubit v svojem stanovanju v Ljubljani...

V drugem od teh pisem piše Kardelj:

„Prepričan sem, da bo, nemara, že v bližnjih dneh položaj spremenjen, zato imejte vedno na muhi nekaj vodilnih tičev, da bi jih potem ob *primerni priliki lahko potolkli.*“

Spet drugje pravi:

„Glede likvidacije: Omejite se na najnujnejše primere... toda, sporazumeti se je treba za vsakega posebej, ter za belogardiste“ (to so bili vsi nasprotniki komunizma v Sloveniji, op. pisca) „za katere naj velja isto. *Za protitalce* (če so fašisti v Ljubljani pobili toliko in toliko nedolžnih ljudi, so komunisti na deželi pobili prav toliko, ne Lahov ali fašistov, marveč protikomunističnih Slovencev kot svoje talce, op. pisca) „naj poskrbe zunaj...“

„Likvidirajte v rundah...!“

„Likvidirajte v rundah. To je niz likvidacij druga za drugo, potem pa napraviti malo trajnejšo pavzo in počakajte najugodnejšega političnega momenta. To zadnje imejte vedno pred očmi. Vselej poiščite najugodnejši moment.“

V četrtem pismu daje naslednja morilska navodila:

„Kar se naše odkrite b. g.“ (bele garde, to je nekomunistov, op. pisca) „tiče: kakor hitro dobite kake nove podatke o Cas. Žeb. itd. *streljajte.* Če se bo mržnja proti njim povečala v prihodnjih dneh, *streljajte brez podatkov.* Rupnika, čim ga dobite na muho.“

(Cas. je dr. Franc *Casar*, do leta 1941 tajnik JRZ v Ljubljani, eden vodilnih članov katoliškega študentskega društva Straže, ki so ga komunisti ubili 10. septembra 1943 na Škofljici. Žeb. je dr. Ciril *Žebot*, eden vodilnih mlajših slovenskih politikov, začetnik gibanja za neodvisno slovensko državo, zdaj profesor na univerzi v Pittsburghu. Njegov oče je bil ubit v Dachau, vsa njegova družina preganjana po nacistih in zdaj po komunistih.)

Naslednja Kardeljeva morilska zapoved pravi:

„Problem Mihajlovičevstva postaja zdaj — v zvezi z angleškimi porazi — aktualen. Mislim, da bi bilo sedaj dobro udariti po njih. Toda važno je tole: ko boste to napravili, morate imeti v rokah podatke. (*Kakršne koli!!!*) To zaradi Angležev in zunanje političnih momentov sploh! Angležem je treba dokazati, da *ne pobijamo* zato, ker so njihovi, ampak, ker so okupatorski... Zato ne bi bilo slabo *likvidirati* Novaka in še koga njihove vodilne bande.

Besedo „kakršne koli“ je v pismu dvakrat podčrtal Kardelj sam. S tem je hotel povedati, naj bi si „podatke“, na podlagi katerih bi omenjene ljudi pobijali, pač izmislili, samo, da bodo imeli nekaj, s čimer bodo metali pesek v oči Angležem.

V petem pismu pravi:

„Zdi se mi, da jih v Londonu noče srečati pamet in jih bomo morali *začeti pobijati*.“

Šesto pismo ima dostavek:

„P. S. Poskusite v začetku *likvidirati* vsaj 2—3 belogardistične zaščitnike, da bodo ostali dobili strah.“

20. oktobra 1942, ko se je začel splošni slovenski odpor proti komunističnemu nasilju, je Kardelj pisal „Matiju“, novemu poveljniku slovenskih partizanskih tolp, naslednja naročila:

„*Duhovne... vse postreljajte*. Prav tako kulake (kmete, op. pisca) in kulaške sinove.“

.....

Če hočemo, da bo to naše glasilo res naše, je nujno, da sodelujemo vsi; da vsak po svojih zmožnostih in močeh skrbimo za čim pestejšo in tehtno vsebino. Skrbimo, da bomo na tekočem z naročnino in skušajmo to dopovedati tudi tistim, ki tega ne vzamejo resno. Le tako bo „Vestnik“ naša vez in naš prijatelj, ki nas bo vsak mesec znova razveseljeval.

Spomini

(Nadaljevanje)

V. DOLENJC, Argentina

Nič sumljivega nisem opazil. Izza grebena na levi se je utrgal jastreb in se pognal v višine, zakrožil nad sedlom, kakor da mi je prinesel pozdrav in naročilo domovine in moje Gorenjske, potem je odplaval v dolino.

„Zbogom, ti moja rodna gruda, zbogom prijatelji, moji mrtvi nepozabni soborci. Odhajam, da bom poiskal nje, ki smo jih imenovali prijatelje, pa so nas izdali, ki smo jih pričakovali — zaveznike, pa so nas sramotno ogoljufali; grem, da jim povem njih težki zločin.“ Šepetal sem, kakor molitev prisega domovini in fantom, ki so ostali za Soro.

Sonce je šlo že na poldan, ko sem jo ubiral čez Dolge njive pod Grintovcem in Skuto do Tuške brane, kjer sem se spustil po Savinjskem slemenu v dolino skoraj do Frieschaufovega doma. Tam sem naletel na pobeglega nemškega vojaka, ki je ubežal iz Slovenjgradca. Močne podpludbe so bile priče prestanih udarcev. Ko sva se pogovorila odkod in kam, je bil vesel, da ni sam na nevarni poti. Šla sva skupaj do Savinjskega sedla — do jugoslovansko-avstrijske meje. Okrepčala sva se s hrano, ki sem jo še imel v nahrbtniku, in se urno spustila v dolino. Bila sva rešena.

Na Beli sva naletela na prve Angleže. Nemec se je umaknil v gozd, jaz pa sem jo ubral kar po cesti do Železne Kaple.

Srečaval sem kamijone in patrole, katere so me parkrat ustavile in zahtevale legitimacijo, pa sem pokazal na bližnjo hišo rekoč: „Meine Haus“. Ne vem, ali so mi verjeli, da sem tam doma, ali se jim ni ljubilo imeti opravka z menoj, pustili so me naprej.

Iz Železne Kaple sem krenil čez sedlo Tilda na Sele in naprej po cesti do Vindiša. Hodil sem počasi, nikamor se mi ni mudilo. Parkrat sem se ustavil pri dobrih koroških ljudeh, kateri so me pogostili z žganci in kofejem.

Na koncu vasi srečam neko dečvo, ki mi je pripovedovala o vse-mogočem, kar so doživljali ob koncu vojne. Dejala je tudi, da je bilo precej domobrancev po okoliških hribih. Tudi moja pot jo je silno zanimala, zato sem ji moral pripovedovati težka doživetja. Tudi ona je šla proti Borovljam.

Kmalu privozi za nama angleški kamijon. Peljal je žagance iz Sela proti Celovcu. Dekle ga je ustavilo in prosilo vojaka, če lahko prisedeva. Razumljivo, da je angleški gentlemen z veseljem vzel dečvo

k sebi v kabino, jaz pa sem zlezel zadaj na žagance in bil prav zadovoljen. Kar ni mi šlo v glavo, da bo zadnji del te dolge poti v udobju.

V Borovljah je dekle izstopilo, mi seglo v roko in voščilo srečno pot. Ostal sem na kamijonu, ki me je potegnil skozi vas in preko dravskega mostu.

Najrajši bi bil ostal tam na mostu, na prvi postaji našega sramotnega ponižanja, ko je naša domobranska vojska pod alternativo in častno albijansko besedo odložila orožje.

Kamijon je drvel naprej in pred vasjo Kamen sem potrkal na kabino. Ustavil je. Ko sem zlezel na tla, je brezbrizno pognal kamijon.

Stal sem na cesti pred Vetrinjskim poljem in zrl v prazno — — Kaj se je vendar zgodilo —? Petnajst dni je, odkar sem zapustil to polje polno šotorov in domobranske vojske, pesmi in upanja, sedaj pa je zrla kakor stepa ta prazna gmajna, le tam v kotu se je boječe stiskala kopica šotorov. Kmalu prideta naproti dve ženski. Povprašam jih po domobrancih, pa mi povesta, da so Angleži vse vrnili komunistom.

Hotel sem naprej proti kraju, kjer so bili nastanjeni moji starši. Ko me ljudje ugledajo in spoznajo, da sem ubežnik vrnjenih, so se zgrnili okoli mene in me obsuli s tisoč vprašanji.

„Samo eno mi povejte, dobri ljudje,“ sem silil vanje, „kje so moji starši? So se mar vrnili?“ Nihče ni prav vedel.

Med gnečo, ki se je drenjala, sem spoznal ženo, ki se je poganjala proti meni — bila je moja mati — —

Velika planina v Savinjskih alpah

VSEM REFERENTOM IN VSEM ENOTAMI

PROSLAVE: Ta odbor čuti za svojo dolžnost, da se toplo zahvali vsem posameznikom in vsem odborom, ki so omogočili, da so se vršile komemoracije v počastitev naših nesmrtnih junakov. Veliki narodi in mali narodi slave vsako leto svoje padle, tudi mi ne smemo nikoli tega pozabiti, saj so naši padli pravi junaki, ki se morejo meriti z največjimi v svetu. Prav bi bilo, da posamezni odbori o svojih komemoracijah obveste ali to tajništvo ali pa referenta za tisk (Z. Novak, 1084 E. 177 St. Cleveland 19, Ohio). Če kdo, potem je ravno dolžnost borcev, da se naših padlih soborcev primerno spomnimo in jih počastimo. Proslave, o katerih poročamo, so lepo izpadle in bile silno lepo obiskane, kar čestitamo odgovornim krajevnim entam.

KAMPANJA ZA NOVE ČLANE IN NAROČNIKE: Odbor je na svoji zadnji seji uvidel potrebo po kampanji, da se poveže čim večje število borcev v ZSPB, obenem pa pridobiti naročnikov za naše glasilo med našimi emigranti. V smislu statuta naše organizacije je treba v Zvezo povabiti vse bivše borce, to je vse one, ki so bili ali: vaški stražarji, legionarji, četniki in domobranc. Med protikomunističnimi borci so tudi člani protikomunističnih enot na Gorenjskem, Štajerskem in Primorskem. Biti moramo popolnoma nepristranski in storiti vse, da bo to res organizacija borcev in nič drugega. Kampanjo naj se prične s prvim julijem in naj jo vsaka enota vrši po svoji uvidevnosti in zamisli, ki se njim zdi najprimernejša. Tiskovni referent je naprošen, da napiše kratek uraden dopis vsemu emigrantskemu časopisju in ga naprosi, da prinesejo obvestilo o kampanji. Dopis bo na kratko pojasnil značaj in cilj organizacije in pozval vse bivše borce, da se odzovejo klicu. Dopis bo dostavljen vsem odborom. Vse odbore naprošamo, da na svoji seji o kampanji razgovarjajo in napravijo načrt, kako bi se na najuspešnejši način dalo povezati vse borce, obenem pa pridobiti naročnike za naše glasilo.

KRITIKA IN POPRAVKI: Prenekaterikrat se dogodi, da nastanejo nezaželjene pomote pri našem tisku. Tako je v četrti številki pomotoma bilo zamenjano ime pod sliko pokojnega por. Oražma z imenom Vižintin, Vižintinovo pa z Oražnovim imenom. Take in podobne napake se dogode. Zdi se, da je nujno, da ima naš list, ki zbira material, ki je zgodovinske važnosti, tudi rubriko za popravke, toda, ako hočemo, da bo ta rubrika imela svoj namen in vršila korekturno nalogo, je nujno, da vsi oni, ki opazijo kake nepravilnosti, o tem sporoče in nas opozore. Vsem bomo za to hvaležni. Pozitivna kritika je gotovo ustvarjalna, zato nujno prosimo vse odbore, da nam dostavljajo svoje kritike, pripombe, želje in nasvete k našemu skupnemu glasilu. To bo res omogočilo, da bo glasilo postalo last vseh, prav vseh borcev. Ne pozabite na to!

INVALIDI: V invalidnem fondu se je nabralo nekaj malega nad 100

dolarjev, kar je na zadnji seji odbora bilo razdeljeno med naše invalide: v Avstrijo: J. K., J. K.; v Švico: E. S.; v Argentino: J. J., T. B. in J. J.; sirote bivših borcev in vdove: M. D., Domžale (paket z moko; M. M. v taborišču Spittal in Dr. G. J., Spittal. Vsi invalidi so tokrat dobili enako vsoto po 10 dolarjev, enako M., G., je prejel 5 dolarjev. S tem je zopet invalidni fond skoro izčrpan. Upamo pa, da bo ta fond poživel tako, da bomo v stanju pošiljati stalno podporo vsaj popolnoma nesposobnim invalidom. V cilju izpopolnjevanja seznamov naših invalidov in sirot je odbor izdelal posebno vprašalno polo in jo dostavil vsem invalidom. Iz te vprašalne pole bomo dobili točne podatke in točno stanje posameznikov za vodenje kartoteke. Za sirote bivših borcev, ki so doma in so predlagane, bomo naprosili tistega člana ZSPB, ki tako siroto predlaga, da spopopolni vprašalno polo in jo tudi overovi s svojim podpisom, obenem pa jamči za točnost podatkov in nujnost pomoči.

MATERIAL ZA PROSLAVE: Da omogočimo vsako leto čim lepše prosalve v spomin naših padlih, bo odbor storil vse, da zbira in zbere material, originalna dela, ki se nanašajo na našo borbo, dramatska in druga dela, ki so kjer koli bila sestavljena v ta namen. Ta material bo na razpolago vsem enotam Zveze SPB. Lep in zelo priporočljiv je dramatski prizor, ki ga je napisal g. Stanko Pleško in je bil prvič letos uporabljen v Torontu. Prizor ni predolg in prikazuje slovensko družino, 4 fantje so odšli in bili s Koroške vrnjeni, eden je iz jame ušel in prišel domov, kjer so ga tolovaji ujeli in ubili skupaj z očetom. Zelo pretresljiv in resničen prizor. Naprošamo vse posameznike in odbore, ki imajo v posesti material za ta namen, da ga dostavijo našemu odboru, da napravi kopije in ga da še drugim enotam na razpolago, če potrebno. Naprošamo tudi posameznike, ki bi kaj podobnega imeli.

OBČNI ZBOR: Naznanjamo, da se bo skupni občni zbor ZvezeSPG vršil dne 30. avgusta 1958, kar je na soboto. V ponedeljek, dne 1. septembra je praznik tako v USA, kakor v Kanadi, tako da so trije dnevi na razpolago in bo potovanje lažje. Želeli je, da bi se v soboto popoldne vršil neke vrste piknik, zvečer pa občni zbor. Nujno je, da so vsi odbori in referenti zastopani na tem občnem zboru, zato naprošamo vse, da o tem čimprej razgovarjajo in najdejo možnost in sredstva, kako bodo delegati prišli na zbor. Zdi se nam primerno, da bi se ta občni zbor vršil v Clevelandu. Kje pa naj bi se vršil občni zbor prihodnje leto, bo odločil občni zbor. Nujno je, da se vrši občni zbor vsako leto v drugem kraju. Tak je naš predlog. V zvezi z občnim zborom naprošamo vse enote in referente, da nam najkasneje do 1. avgusta pošljejo svoje predloge in točke, ki jih želijo predložiti občnemu zboru. Vsi predlogi bodo potem povezani v enoto in vsaj tri tedne pred zborom dostavljeni vsem enotam v pregled in študij, tako da bodo delegati obveščeni o važnih načelnih točkah in iste že prereševali s svojimi odborniki in člani. Prosimo,

da nam o tej stvari čimpreje odgovorite. Kraj in čas zbora bo naznanjen kasneje, potem ko se bomo z enoto v Clevelandnu posvetovali in dogovorili. V kolikor bi Cleveland ne odgovarjal, nam prosimo sporočite. Premislite tudi svoje kandidate, kakor je bilo že preje objavljeno.

V upanju, da boste gornje preštudirali in nam na vsako točko dali komentarje, predloge, želje in vaša mnenja in nam jih čimpreje dostavili, še enkrat prosimo resnega študija o občnem zboru in pa napovedano kampanjo za nove člane. Ne odlašajte z odgovorom, ker bomo z objavo v časopisu čakali, dokler ne pridejo vaši tozadevni odgovori.

Vse referente sekcij, odbornike in enote toplo pozdravljamo!

Za Zvezo slovenskih protikomunističnih borcev

Franc Grum, t. č. predsednik

A. Bizilj, t. č. tajnik

Z S P B

glavno tajništvo, 115 Woodbine Avenue, Rochester 19, New York,
poroča:

USA, Milwaukee: Dne 30. maja se je vršila spominska proslava za padle. Proslava se je začela s sv. mašo in se nadaljevala v dvorani. Udeležba je bila prav lepa. Govor je imel g. Ludvik Kolman iz Waukegana, Illinois. Ob tej priložnosti je udeležence proslave nagovoril tudi predsednik edinice Z. S. P. B. g. Franjo Mejač ter jih poprosil za naše invalide. Prostovoljnih prispevkov se je nabralo 33.65 dolarjev.

Francija, Pariz:

Vam bratje iz znanih in neznanih grobišč, Vam sinovi domovine, klicarji resnice v zmedi časov, nepremagljivi branilci naših domov, Vam slava in večen spomin.

Z gornjim klicem in žalostinko „Vigred“ smo pričeli v nedeljo, 1. junija popoldne po spominski sv. maši tudi v Parizu vredno in dostojno počastitev spomina na nesmrtno slovenske junake-domobrance.

V govoru, ki ga je imel g. Čretnik, je izčrpno opisal vse dogodke med vojno, kako in zakaj so se osnovala vaške straže in pozneje slovensko domobranstvo. Predvsem pa so mladi ljudje — begunci, fantje in njenostjo poslušali potek tragičnih dekleta, okrog 130 po številu z galogodkov v maju in juniju leta 1945, ki so se odigrali v Vetrinju na Koroškem, po raznih taboriščih v Sloveniji in končno po znanih in neznanih breznih Kočevja in štajerske.

Po govoru sta bili dve recitaciji in sicer J. Kalina „Prošnja pesem za vrnitev“, ki jo je recitiral J. P., ter dr. Puša „Grobovi molijo“, recitiral C. G. Črtico Ivana Korošca „Neznani junak“ pa je lepo prečital Ž. E.

Po govoru in med recitacijami ter čitanjem črtice pa je kvartet ubrano zapel domobranski „Naj čuje nas presvetli Bog“ ter „Mi legionarji“ in koroško narodno „Gor čez izaro“.

Svečanost smo zaključili s pesmijo „Zdrava bodi domovina“ in nabiranjem prostovoljnih prispevkov za domobranske invalide (nabralo se je 3.000 frankov).

To poročilo pošilja g. Ciril Guštin (Čiro) iz Pariza, kar je dokaz, da se je osnovala krepka postojanka. Proslava se je izvršila na njegovo pobudo in s pomočjo g. Čretnika in ostalih fantov-idealstov.

G. Ciril Guštin je prevzel zastopstvo Zveze in obenem tudi zastopstvo glasila „Vestnik“. Njemu in ostalim sodelavcem na tem mestu čestitamo in želimo veliko uspeha.

Nemčija, Münster:

Tudi tu smo dobili zastopnika Zveze in to v osebi g. Janeza Topliška. Res iskrena hvala njemu, čitateljem lista pa, bodite g. Toplišku v oporo pri njegovem delu.

SPOMINSKA PROSLAVA V MILWAUKEE-JU država WISCONSIN, USA

Krajevni odbor Zveze protikomunističnih borcev v Milwaukeeju je priredil spominsko proslavo v čast padlim protikomunističnim borcem v petek 30. maja 1958. Ta dan je v

USA narodni praznik, ki ga imenujejo Memorial day — spominski dan ali pa Decoration day — dan krašenja (grobov vojakov, ki so padli za svobodo Amerike). Tako se je misel državnega praznika lepo strinjala z mislijo na naše padle borce.

Ob desetih je bila sv. maša za padle protikomunistične borce, po maši pa je bila proslava v cerkveni dvorani. Udeležba je bila precej dobra. Predsednik g. Mejač Franjo je v lepem nagovoru pozdravil navzoče in jim orisal vsakoletne proslave v čast padlim borcem. Sledila je recitacija g. Kvedra iz Črne maše, nakar je cerkveni pevski zbor zapel: Glejte, kako umira pravični. Glavni govor je imel g. I. Kolman iz Waukegana, ki je razvijal krasne misli ob spominu na naše padle junake. Iz Balantiča je nato recitirala ga. Kraljeva, iz Črne maše pa g. Vladimir Kralj. Ob koncu je g. Franjo Mejač obudil nekaj lepih spominov iz naše borbe in prosil navzoče, da bi zbrali darove za naše invalide, ki nespособni za delo životarijo po raznih taboriščih. Navzoči so se odzvali povabilu. Zbrani znesek je bil poslan Invalidskemu odboru Zveze. I. K.

SPOMINSKA PROSLAVA V TORONTU V KANADI

Slovenska protikomunistična skupnost je proslavila spomin padlih borcev v nedeljo, 1. junija 1958 v farni dvorani.

Uvodne besede napovedovalca so povedle naše misli nazaj v dobo odpora proti komunizmu, v dobo vaških straž in domobranskih zmag, v čas

pokoljev nedolžnih in neoboroženih in do morije izdane slovenske vojske. Stopala je vsa ta vojska mučenih junakov pred našimi duhovnimi očmi, rasla je pred nami njih veličina, dasi poteka že trinajsto leto od tistih dni, ko so odhajali z Vetrinjskega polja v mučeništvo.

Nato so fantje zapeli pesem: „Mi slovenski smo vojaki“. Na oder je stopil bivši domobranec, ki je mimo smrti ušel v svobodo. In je govoril bivšim borcev in sojetnikom, poveljeval je njihovo žrtev in se klanjal njihovemu spominu. Obenem pa je vabil vse žive, da naj častno ohranijo ideale, za katere so naši borci umirali.

Oglasila se je pesem „Polje, kdo bo tebe ljubil...“

Na oder je stopil predsednik Zveze protikomunističnih borcev. V zanosnem in jedrnatem govoru je risal veličino protikomunistične borbe in vžigal v poslušalcih zavest zvestobe spominu in idealov svojih soborcev.

Napetost v dvorani je prikipela do viška, ko se je na odru odigraval prizor „Ob prelomu“. Kmečki družini so partizani leta 1945 ubili tri sinove, ki so bili vrnjeni s Koroške. Četrty sin se je rešil z morišča in mu je uspelo priti domov. Tu ga je izdal vaški milici domač hlapec. Miličniki so ga ubili na domačem dvorišču. Ker se je sivolasi oče uprl aretaciji, je krogla pretrgala nit življenja tudi njemu.

Temu prizoru je odgovarjala pesem „Nebo žari“, njej pa je sledil kratek dokumentarni film o izkopavanju Jelendolskih žrtev, ki so jih komunisti pobili po proslulem kočev-

skem procesu leta 1943. In v to je udarila pesem „Kočevski rog“.

Za slovo pa je vsa dvorana zapela stoje „Oče, mati...“.

(Po „Ameriški Domovini“)

SPOMINSKA PROSLAVA V CLEVELANDU

Slovenska skupnost v Clevelandu priredi vsako leto dvojce spominskih proslav: prva proslava je popolnoma verskega značaja. Zberemo se prvo nedeljo v juniju pri Lurški Materi božji na Chardon Road, kjer daruje prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman sv. mašo za vse padle borce. Med sv. mašo ima prevzvišeni tudi pridigo. Ob tej priliki se zbere vsako leto zelo veliko ljudi iz Clevelanda in okolice. To je naše vsakoletno romanje. Letos je bilo to romanje v nedeljo, 1. junija. Med obredom je dež nekoliko nagajal, a so romarji kljub temu vztrajali. Prevzvišeni nam je govoril o pokori. „Mrtvi rojaki nam kličejo iz grobov: Glejte, koliko smo žrtvovali, življenje smo dali za vero, za domovino, za to, da bi mogel narod prav živeti, da bi bili naši medsebojni odnosi urejeni po krščanskih načelih, — zato tudi vi, za katere smo se žrtvovali, storite vse, da boste živeli krščansko življenje, uredite svoje medsebojne odnose, delajte pokoro, pokorite se, odložite svoje napake, s katerimi otežujete sebi in drugim življenje in prenovite se v veri, v idealih, za katere smo mi, vaši rojaki, dali življenje.“

Prevzvišenemu so asistrali č. g. Leo Kristanc, Julij Slapšak in Jošt Martelanc. Pel je mladinski pevski

zbor „Slavček“ pod vodstvom g. Miodraga Savernika.

Druga naša proslava za protikomunistične borce se vrši pa v veliki dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue. Letos je bila nekoliko različna od prejšnjih. Doslej smo večinoma prirejali spominske akademije. Letos se je pa istočasno, ko smo se v Clevelandu pripravljali na proslavo ponudilo Slovensko gledališče iz Toronta, da je pripravljeno igrati v korist invalidskega fonda kako odersko delo. Tako smo program proslave razdelili v dva dela: V prvem delu, ki je bil odprt s slavnostnimi fanfarami, sta najprej recitirala iz Črne maše Jože Likozar in Miro Odar, nato je pa pevski zbor Korotan zapel dve pesmi: „Vsi so prihajali“ in pa „Dve leti in pol“. Sledil je govor predsednika Zveze g. F. Gruma, ki je v klenem govoru oživel smisel borbe proti komunizmu. Sledil je pevski zbor „Slavček“, ki je zapel „Priatelj in senca“, „Mav čez izaro“ in „Gozdič je že zelen“. Korotan je pel pod vodstvom g. Metoda Milača, „Slavček“ pa pod vodstvom g. Miodraga Savernika. Po odmoru je sledila drama Marijana Willimparta: Zadnji kralj, ki smo jo prvič videli v Clevelandu. Režijo je vodil Stane Brunšek. Precej obširno oceno o tej drami je napisal dr. Milan Pavlovčič v „Ameriški domovini“.

Z. N.

SPOMINSKA PROSLAVA ŽRTEV REVOLUCIJE V BUENOS AIRESU

Spominska proslava žrtev komunistične revolucije in okupacije je

bila v nedeljo, 8. junija ob petih popoldne v dvorani San José, Azcuénaga 158, ki jo je pripravilo Društvo Slovencev.

Rojaki iz vseh slovenskih naselij Vel. Buenos Airesa so prostrano dvorano povsem zasedli. Vsi so se zavedali namena prireditve. Zato je bilo v dvorani resno svečano razpoloženje. Oder je bil preprosto, a lepo okrašen z argentinsko in slovensko narodno zastavo ter šopkom nageljnov.

Spominsko prireditev je začel kvartet Gallusovih pevcev gg. Lipušček, Rode, Bras in Tomažević. Občuteno so zapeli pesem „Naj čuje nas presvetli Bog in zemlje krog“.

Slavnostni govornik je bil predsednik Društva Slovencev g. ing. Albin Mozetič. V govoru je navajal, da se je na cvetno nedeljo 1941 začela za slovenski narod doba strahotne preizkušnje in trpljenja. Kratka vojna brez napovedi, razsulo Jugoslavije, okupacija Slovenije, razkosanje domovine, preganjanje in zatiranje naroda, začetki komunistične revolucije, krvavi teror rdečih, samobramba naroda, zlom Italije in združen nastop okupatorjev in komunistov proti postojankam svobodnega naroda na Turjaku in Grčaricah, začetek množičnih likvidacij, ustanovitve domobranstva, zmago slavni pohod protikomunističnih čet po vsem slovenskem ozemlju, nato pa preokret in umik ter vrnitev v smrt. Konec maja se je zaključila prva doba preizkušnje. Njeno zadnje poglavje je najbolj žalostno in krvavo, za zahodni kulturni svet pa tudi najbolj sramotno.

Vrnitev protikomunističnih borcev iz Vetrinja, izvršena po splošnem dogovoru in načrtu o nasilnem vračanju državljanov Sovjetske zveze iz držav, ki so padle pod njeno oblast, je še toliko bolj sramotna za zahodni svet in njegove takratne predstavnike, ker pomeni prelomitev dane besede o zaščiti in ker je bila poleg tega še izvršena na lažniv in zvijačen način. V vsaki vojni, zlasti pa še v državljanski se dogajajo nepravilnosti, krivice in tudi zločini. Množični pokolj protikomunističnih borcev, ki niso bili zajeti v borbi, pa nima primera v zgodovini človeštva. Šele z nastopom komunizma, te največje zablode, odkar obstoja človeški rod, so se začeli pisati v kroniki modernega in naprednega človeštva zločini take vrste pri našem narodu in pri drugih narodih.

Dve misli in čustvi se vsilujeta na spominski dan: občutek globoke žalosti nad prezgodnjo smrtjo tolikih naših najboljših bratov in sestra in pa val svete, upravičene jeze nad zlom, ki je prineslo toliko gorja naši domovini. Jezo in razumljivo željo po maščevanju naj vsi prepuste Vsevednemu, Vsemogočnemu in Pravičnemu Sodniku, žalovanje in solze pa naj nadomesti ponos, „da nam je bilo dano imeti v tako velikih časih tako velike junake, kot so bili ravno ti naši padli bratje in sestre. Njih življenje, borba in smrt je lahko vzgled in vodilo našemu narodu in svobodnemu človeštvu za vse čase.“

Spomin na padle junake je treba ohranjati iz roda v rod in nadaljevati njihovo borbo za iste ideale in za končno osvoboditev naroda, one-

mogle žrtve padlih junakov in njihove družine pa v potrebi podpirati. Prva in glavna dolžnost je pa storiti vse, da bo padlim borcem vrnjena čast. Življenja jim nihče vrniti ne more, zato pa jim morata domovina in svet vrniti čast. To dolgujemo vsi njihovemu spominu, njihovim družinam in otrokom in vsemu narodu.

Prvi predpogoj pomirjenja in sprave bo izpolnjen šele takrat, ko bo našim junakom doma in v tujini vrnjena čast. To je sveta dolžnost pred Bogom in ljudmi vseh tistih, ki, nekdanj zapeljani, danes spregledujejo, in vseh tistih, ki so takrat molčali in molčijo še danes zaradi kakršnih koli obzirov in koristi. Kdorkoli trdi, da se je odvrnil od komunizma in da je spregledal, pa noče javno in odkrito vrniti časti našim borcem, ta ali laže ali pa se nepošteno in potuhnjeno izmika svoji vesti in odgovornosti. In tisti, ki trdijo, da niso bili in niso komunisti, pa so molčali in še molče ter nočejo priznati upravičenosti borbe in žrtev naših junakov, so še vedno soodgovorni in so udeleženi s svojim molkom pri zaroti komunizma proti našemu narodu in vsemu človeštvu.

„Mi pa, ki nam je po zaslugi borbe in smrti naših bratov dano živeti v svobodi, ne bomo opustili ničesar in ne bomo odnehali, dokler ne bo spomin nanje doma in po vsem svetu tako neomadeževan, svetel in čist, kot bi nedvomno bil, če ne bi naše domovine zagrnila tema nasilja, sužnosti in krivice.“ S tem zatrdilom je g. ing. Mozetič zaključil svoja izvajanja.

Naslednja točka proslave je bila

moškega pevskega zbora „Gallusa“ pod vodstvom g. dr. Julija Savellija, ki je občuteno podal slovenske vojaške pesmi: Pobič sem star šele 18 let, Delaj, delaj, dekle, pušelj, Oblaki so rdeči in Regiment po cesti gre.

Spominsko pesnitev, ki so jo recitirali s polnim doživetjem ga. Radojica Šušteršič ter gg. Maks Nose in Tine Kovačič v narodnih nošah, je napisal za letošnjo spominsko proslavo pesnik Igor. Kot uvod v recitacijo posameznih delov močnega spominskega besedila je kvartet Gallusovih pevcev na galeriji zapel pesmi Slovenec sem, Lipa zelenela je, Nebo žari, Oblaki so rdeči in Gozdič je že zelen, za zaključek pa še

pesem slovenskih junakov Oče mati, ki so jo povzeli vsi v dvorani ter z njo najlepše zaključili spominsko proslavo.

Organizacijo in režijo letošnje spominske prireditve je imel g. Tine Kovačič.

Po spominski proslavi so se rojaki podali v zavodsko kapelo, kjer je imel direktor č. g. Anton Orehar sv. mašo za žrtve komunistične revolucije in okupacije.

Po končanem cerkvenem opraviilu je g. župnik Gregor Mali ob asistenci slovenske duhovščine izmolil molitve Reši me za vse slovenske žrtve.

Matica mrtvih

Planinšek Franc in Ivan
iz Dolnje Kamence

1159. Franc Rihtaršič, sin, domobranec, vrnjen iz Vetrinja in ubit.	1162. Karol Rihtaršič, oče, domobranec, vrnjen iz Vetrinja in ubit.
1160. Jože Rihtaršič, oče 4 otrok, ubit 8. jan. 1942.	1163. Fajfar Matija, Lajše, ubit na domu 1942.
1161. Rudolf Rihtaršič, oče 5 otrok, domobranec, ubit v borbi 24. aprila 1945.	1164. Bertoncely Anton, Lajše, ubit leta 1942.
	1165. Planinšek Ivan, Dolnje Kamence, vrnjen in ubit.

1166. Planinšek Franc, Dolnje Kamence, ubit skupno z očetom, potem ko se je javil po zagotovilu rdečih, da izpuste očeta. če se javi.

Vas Luče

1167. Janez Zavržen, z nožem zaklan v maju 1942.
1168. France Habjan, ustreljen pred partizanskim zborom na Čatežu 23. oktobra 1943.
1169. France Mehle, tudi ustreljen na Čatežu 23. oktobra 1943.
1170. Anton Pajk, ustreljen tudi na Čatežu 23. oktobra 1943.
1171. Janez Potokar, ustreljen tudi na Čatežu 23. oktobra 1943.
1172. Janez Horvat, ustreljen tudi na Čatežu 23. oktobra 1943.
1173. Stanko Rupnik, padel v borbi nad Pijavo gorico 25. aprila 1944.
1174. Jože Zaviršek, padel v borbi na Čatežu 22. avgusta 1944.
1175. France Pauk, vrnjen iz Vetrinja in ubit.
1176. France Brčan, vrnjen iz Vetrinja in ubit.
1177. Anton Bičan, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

Edi Kušljan iz Cerknice

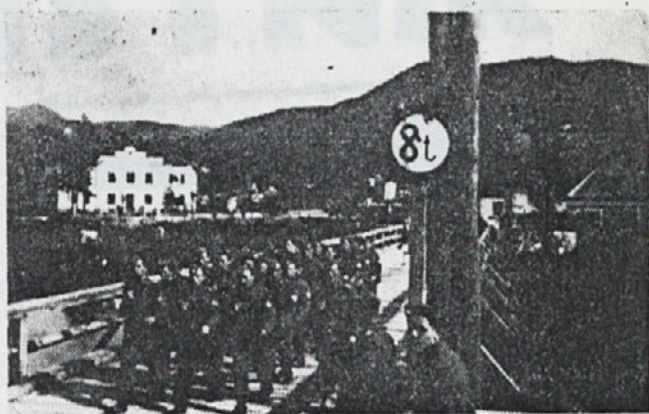
1178. Janez Mehle, vrnjen iz Vetrinja in ubit.
1179. France Horvat, kot domobranec ostal doma in se skrival, ko so ga dobili, je bil ustreljen
1180. France Brlan, kot domobranec ostal doma in se skrival, ko so ga dobili, je bil ustreljen.
1181. Lojze Mehle, kot domobranec ostal doma in se skrival, ko so ga dobili, je bil ustreljen.
1182. Edi Kušljan iz Cerknice, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

V tiskovni sklad so darovali:

U.S.A.: Fr. Grum, 10 dolarjev; p. Odilo Hanjšek, 5 dolarjev.

POPRAVLJAMO

V četrti številki našega glasila se je vrnila neljuba pomota na strani 64 pod naslovom „Matica mrtvih“. Na prvi sliki je domobranski poročnik Stane Vižintin iz Ljubljane, na tretji pa Oražem Franc iz Prigorice pri Dolenji vasi in ne obratno, kakor stoji zapisano.

S pesmijo se vrača patrola 36. čete v svojo postojanko
Kostanjevico pod Gorjanci

"VESTNIK"
L. Fontanello Borghese, 34 / Int. 4
Roma (Italia)

List „Vestnik“ izhaja mesečno. Urejuje ga uredniški odbor Zveze slovenskih protikomunističnih borcev. — Letna naročnina znaša za: Argentino 45 pesov (posamezna številka 4 pese), USA in Kanado 2.5 dolarja. Za ostale dežele tej valuti primerno. — Za uredništvo in upravo: K. Škulj, calle San Martín 20, Gral San Martín FNGBM, in I. Korošec, calle 1, No. 510, Berazategui FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina

Tiska Talleres Gráficos Salguero, Salguero 1506, Buenos Aires, Argentina

